

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ที่หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทยด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประเทศในทุก ๆ ด้าน และก่อให้เกิดปัญหาสังคม ในรูปแบบต่าง ๆ ตามมามากมาย ภาวะเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตในสังคม ดังกล่าวได้ ควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวเด็ก ดังที่ ทิศนา ขนมนนที และคณะ (2535) ได้ทำการวิจัยและพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว ประการหนึ่งคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่ง ประดิษฐ์ อุปรมย์ (2536) กล่าวถึงความสำคัญ ของความเชื่อมั่นในตนเองโดยสรุปว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะ เป็นพื้นฐานของการเป็นผู้นำ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักวางตัวอย่างเหมาะสม ซึ่ง จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน กล่าวคือ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และผู้ที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำก็จะมี ความเชื่อมั่นในตนเองต่ำตามไปด้วยเพราะเขาไม่ค่อยได้มีโอกาส ได้รับความสำเร็จจากการเรียนนั่นเอง

สภาพการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ กระบวนการเรียนการสอนเน้นการถ่ายทอด เนื้อหาวิชา มากกว่าสอนให้นักเรียนผู้ที่จะสามารถเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้อย่างไร เน้นการ ท่องจำเพื่อการสอบมากกว่าฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็น (วรรณฤดี ชูณหวิชัยานนท์, 2540) อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้ครู มักจะให้นักเรียน เรียนไปพร้อม ๆ กันโดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ที่แตกต่างกันของนักเรียน ทั้งที่ทฤษฎีการเรียนรู้ได้เน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนปานกลางและนักเรียนที่เรียนเก่ง จะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือแหล่งวิชา ไว้เพิ่มเติมเป็นพิเศษแก่นักเรียน

แต่ละกลุ่ม (เสียง ชุตกุล, 2525) จึงทำให้ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจใคร่รู้ที่มีอยู่ในตัวนักเรียนอยู่ในกรอบจำกัด โดยเฉพาะเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ถ้าหากเด็กเหล่านี้ไม่มีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียน เพราะต้องใช้เกณฑ์ในการประเมินความสามารถของตนร่วมกับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โอกาสที่พวกเขาจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนจึงมีน้อย แนวโน้มที่เด็กกลุ่มนี้จะสร้างปัญหาในชั้นเรียนจึงมีสูง เช่น รบกวนชั้นเรียน ขาดเรียน เป็นต้น ส่งผลให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเหล่านี้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การเรียนการสอนนอกจากจะมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนแล้วก็ควรให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาเหล่านั้นด้วย เพราะความเชื่อมั่นในตนเองมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมของการเรียน กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถในการเรียนรู้อยู่ในระดับใด ก็จะพยายามปรับตัวให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่าที่ตนคิดว่าควรจะเป็น ผู้เรียนที่รู้ว่าจะมีความสามารถ และเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถนั้นของตน มักจะประสบผลสำเร็จในการเรียนมากกว่าที่รู้ว่าจะมีความสามารถแต่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงความนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเองของผู้เรียนจะทำได้ยาก แต่หากได้มีการช่วยเหลือให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจความสามารถอันแท้จริงของตนแล้ว การเปลี่ยนแปลงความนึกคิดในทางที่ดีเกี่ยวกับตนเองก็อาจจะเกิดขึ้นได้ถ้านักเรียนได้มีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียน (เลขา ปิยะธัชจรียะ , 2530)

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นภาวะทางจิตใจอย่างหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตัวเด็กให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของเขาออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ (ทัศนทิมา ระเบียบดี, 2529) เป็นบุคลิกภาพที่จะทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดี (อารี เกษมรัตน์, 2533) ลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยการให้เด็กมีโอกาสริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและประสบผลสำเร็จอยู่เสมอ (มานิดา ทองทวี, 2526; วินัย ธรรมศิลป์, 2527; อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์, 2531 ; จงใจ ขจรศิลป์, 2532) นอกจากนี้ แบรินเดน (Branden, 1985) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเอง บากบั่นมานะพยายามเพื่อเอาชนะอุปสรรค สามารถเผชิญกับปัญหาอย่างยากลำบาก มีความกระตือรือร้นเพื่อให้ตนเองไปถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ยอมรับความจริง พุดถึงความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตนได้อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง กล่าวแสดงออกถึงทัศนคติของตนอย่างเปิดเผย อยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ กระฉับกระเฉง ว่องไวมีชีวิตชีวา

ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองดังกล่าวข้างต้น นักการศึกษาให้ความสนใจ และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ สติกกินส์ (Stiggins, 1996) และ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2539) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถส่งเสริมให้มีขึ้นในตัวเด็กได้โดยการให้เด็กได้รับการยอมรับจากผู้อื่น มีโอกาสประสบผลสำเร็จและชื่นชมความสำเร็จของตน และได้มีโอกาสร่วมประเมินตนเอง ซึ่งการประเมินตนเองนี้ เป็นวิธีการที่นักเรียนตัดสินใจพฤติกรรมหรือผลของการกระทำของตนเอง โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (Deci and others, 1991) การเลือกเกณฑ์การประเมินด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้ดีกว่าการกำหนดเกณฑ์โดยบุคคลอื่น และยังทำให้มีความตระหนักในความสามารถของตนเอง เกณฑ์ในการประเมินตนเองที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ควรมีลักษณะที่สามารถทำให้นักเรียนบรรลุถึงเกณฑ์ได้ในสถานการณ์การเรียนการสอน ดังนั้นเกณฑ์ในการประเมินตนเองควรมีความแตกต่างกันตามความสามารถของแต่ละบุคคลหรือให้ความยืดหยุ่นในการใช้เกณฑ์ในการประเมินตนเอง ซึ่งจะลดความกดดันของนักเรียนแต่ละคนและช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีโอกาสของกำประสบความสำเร็จในการเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เขาอยากเรียนมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลไปถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Crooks, 1988) นอกจากนี้นักเรียนจะประสบความสำเร็จได้เมื่อเขารู้ถึงระดับความสามารถของตน ความสำเร็จแต่ละครั้งที่เขาได้รับเกิดจากการบรรลุถึงเกณฑ์ที่เขาเลือกเขาก็จะรับรู้ว่าเขามีความสามารถ มีแรงจูงใจภายในในการทำงาน และเลือกเกณฑ์ให้สูงขึ้น เพื่อที่จะพบกับความสำเร็จ อันจะนำไปสู่การมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Deci and Porac, 1978)

การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีโอกาสประเมินตนเอง เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจผลงานของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการประเมินตนเองจากการทำงานในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้นักเรียนลดความรู้สึกกดดัน (สิริพรรณ พรรณโกสม, 2537) ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จจากการทำงานในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะได้ใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับความสามารถประเมินผลงานของตนเอง และเมื่อนักเรียนได้บรรลุถึงเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น กล่าวคือ ได้ประสบความสำเร็จจากการประเมินตนเองบ่อย ๆ ครั้ง ก็จะส่งเสริมให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเองในที่สุด นอกจากนี้ แมร์ (Maehr, 1983) ได้ทำการวิจัยและพบว่า การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนให้นักเรียนมีการประเมินตนเองจะเกื้อหนุนให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับที่ เดซี และ

คนอื่น ๆ (Deci and others, 1991) ได้กล่าวว่า การประเมินตนเองส่งเสริมให้นักเรียน มีความสนใจในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าของการศึกษา มั่นใจในความสามารถของตนเอง และส่งผลถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง

การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีจุดเน้นให้นักเรียนมีบทบาทใน การสร้างความรู้ความเข้าใจ และประเมินความก้าวหน้าด้วยตนเอง โดยการได้เก็บรวบรวม ผลงาน หรือสิ่งที่แสดงถึงทักษะ ความสามารถพิเศษ หรือพรสวรรค์ของตนเองไว้เพื่อนำเสนอ หรือแสดงต่อผู้อื่นตามโอกาสต่าง ๆ ด้วยสิ่งที่แสดงตัวอย่างเชิงรูปธรรมของตนได้ (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ, 2540ก) ซึ่งการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน นักเรียนจะมีส่วนร่วม ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แฟ้มสะสมงาน และเนื้อหา กำหนดเกณฑ์ในการเลือก ผลงาน การพิจารณาคุณภาพ ตลอดจนการประเมินตนเองจากแฟ้มสะสมงาน โดยใน การจัดแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนนั้น ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์ (2539) ได้เสนอไว้ว่า นักเรียน จะต้องกำหนดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยตนเอง คือ

1. กำหนดหลักการและเหตุผลของการทำแฟ้มสะสมงาน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของตนเอง
3. กำหนดเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาและผลงาน
4. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลของการกระทำหรือผลงานของตนเอง

นอกจากนี้ประโยชน์จากแฟ้มสะสมงานโดยตรงต่อผู้เรียนก็คือ การประเมินตนเองใน ลักษณะของการมองย้อนกลับ (Self-Reflect) การมีอิสระที่จะใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อทำความเข้าใจ ตนเอง เพิ่มความเข้าใจตนเอง เพิ่มความมั่นใจในตนเอง เน้นความภาคภูมิใจ ความเป็น เจ้าของและความสำเร็จ ซึ่งในการสร้างและพัฒนาแฟ้มสะสมงานมีผู้เสนอขั้นตอนไว้หลากหลาย ดังเช่น เบอร์ริก และคนอื่น ๆ (Burke and others, 1994) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างและ พัฒนาแฟ้มสะสมงานในการเรียนการสอนในชั้นเรียน ไว้ที่น่าสนใจดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Project Purpose) ก่อนทำการสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า เกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การดำเนินการสอน กิจกรรมที่นักเรียน ต้องปฏิบัติ รวมถึงวิธีการประเมินผล
2. การเก็บรวบรวมผลงาน (Collect and Organize) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเก็บ

รวบรวมผลงานทั้งหมดที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในแฟ้มสะสมงาน (Working Portfolio)

3. การคัดเลือกผลงาน (Select) หลังจากการเก็บรวบรวมงานไประยะหนึ่ง ก็จะเข้าสู่การคัดเลือกผลงาน ที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์ ผลงานที่เลือกมานั้น ต้องเป็นชิ้นงานที่ดีที่สุด ครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ ซึ่งจะทำการตกลงวางแผนว่าจะเก็บจำนวนเท่าไร ประเภทใดบ้าง ในขั้นการกำหนดจุดประสงค์

4. การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน (Interject Personality) ขั้นตอนการจัดระบบของแฟ้มสะสมงานเป็นการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในแฟ้มให้เป็นระเบียบมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะมีโอกาสได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ตลอดจนสะท้อนบุคลิกภาพของตนเอง ออกมาอย่างเต็มที่ ด้วยการให้นักเรียนได้ออกแบบตกแต่งปก จัดวางหน้ากระดาษ และ องค์ประกอบต่าง ๆ โดยอิสระ

5. การสะท้อนความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน (Reflect Metacognitively) เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการคัดเลือกชิ้นงาน ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้คิดย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน หรือการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ประเมินตนเองอย่างไม่เป็นทางการในขั้นตอนนี้

6. การตรวจสอบความสามารถของตนเอง (Inspect to Self Assess) วิธีการตรวจสอบความสามารถของตนเอง ควรพิจารณาตามเกณฑ์ย่อย ๆ ซึ่งกำหนดขึ้นมาในขั้นกำหนดจุดประสงค์ เช่น นิสัยในการทำงาน เป็นการตรวจสอบความสามารถของตนเองอีกลักษณะหนึ่ง คือ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย ในการทำงานหรือเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

7. การประเมินผลงาน (Perfect and Evaluate) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผลโดยให้แฟ้มสะสมงาน เพราะเป็นการตีค่าหรือสรุปถึงคุณภาพหรือความสามารถของนักเรียน ในขั้นนี้ควรมีการประเมินแฟ้มสะสมงานโดยรวมทั้งรูปแบบ การจัดระบบเนื้อหาและรายละเอียดต่าง ๆ

8. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับผลงาน (Connect and Conference) วิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับงาน สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น ครูสนทนากับนักเรียน หรือนักเรียนสนทนากับเพื่อนร่วมชั้น ในขั้นนี้ นักเรียนจะต้องเตรียมคำถามสำคัญไว้ถามผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด

9. การปรับเปลี่ยนงาน (Inject /Eject to Update) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แฟ้มสะสมงานมีชิ้นงานที่ดี ทันสมัย และน่าสนใจ ครูและนักเรียนควรปรับเปลี่ยนชิ้นงานตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น พิจารณาปรับเปลี่ยนหลังจากที่มีงานใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น 4-5 ชิ้น หรือเวลาผ่านไป 3-4 สัปดาห์ เป็นต้น

10. การจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน (Respect Accomplishment) เป็นการนำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนทุกคนมาเสนอร่วมกันและเปิดโอกาสให้นักเรียนทั่วไป ครู และผู้ปกครองนักเรียนได้มาชื่นชมความสำเร็จของนักเรียน โดยเฉพาะการเชิญผู้ปกครองมาร่วมงานจัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดียิ่งระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแฟ้มสะสมงานทั้ง 10 ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้น เป็นขั้นตอนการสร้างและพัฒนาของแฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์ แต่นักการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จได้หลายทางเลือก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้สอน ความเหมาะสมของระดับชั้น ระยะเวลา และวิชาที่เรียนหรือสอนดังที่ ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ และคณะ (2540ก) ได้เสนอแนะไว้ 3 แนวทาง คือ

ทางเลือกที่ 1

1. เก็บรวบรวมผลงาน
2. คัดเลือกและปรับเปลี่ยนผลงาน
3. แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงานที่คัดเลือก
4. ประเมินผลงาน

ทางเลือกที่ 2

1. วางแผน
2. เก็บรวบรวมผลงาน
3. คัดเลือกผลงานและปรับเปลี่ยนผลงาน
4. แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงานที่เลือก
5. ประเมินผลงาน
6. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน

ทางเลือกที่ 3

ทำครบทั้ง 10 ขั้นตอน ตามที่ เบอร์ก และคนอื่น ๆ (Burke and others, 1994)

ได้เสนอไว้

จากความสำเร็จและความจำเป็นในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน และแนวคิดเกี่ยวกับการนำแฟ้มสะสมงานมาใช้ในการประเมินตนเองดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาว่าการให้นักเรียนได้ประเมินตนเองด้วยการใช้แฟ้มสะสมงานจะสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด โดยสนใจที่จะทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ดี และประสบความสำเร็จในการเรียนได้เท่าที่ควรในสถานการณ์การเรียนการสอนที่ต้องใช้เกณฑ์ในการประเมินความสามารถของตนเองร่วมกับนักเรียนที่เรียนเก่ง หรือเรียนปานกลาง และสาเหตุที่เลือกชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะเด็กในระดับชั้นนี้มีอายุระหว่าง 11-13 ปี ซึ่งมีช่วงพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ อยู่ในขั้นการคิดแบบรูปธรรม (The Concrete Operational Stage) ในขั้นนี้เด็กจะสามารถใช้สมองคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ (พรวณีย์ ข. เจนจิต , 2528) ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ว่าด้วยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา และกระบวนการแก้ปัญหา (กรมวิชากร, 2535) นอกเหนือจากนี้แล้วจากการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานยังพบว่าเป็นการเน้นการเรียนรู้โดยยึดการแก้ปัญหา (Problem-base Learning) ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้

ส่วนขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแฟ้มสะสมงาน ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดของ เบอร์ก และคนอื่น ๆ (Burke and others, 1994) เป็นฐาน แล้วนำมาปรับเป็น 5 ขั้นตอน สำหรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ เพราะมีความเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมและเพียงพอที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นขั้นเริ่มต้นให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ทดลองปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นกำหนดจุดประสงค์ ครูแจ้งภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ แล้วครูและนักเรียนร่วมกันสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองเป็นการวางแผนเตรียมตัวนักเรียน ก่อนทำกิจกรรมการเรียนการสอน

2. **ขั้นเก็บรวบรวมผลงาน** นักเรียนเก็บรวบรวมผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรม การเรียนการสอนไว้ในแฟ้มสะสมงาน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ผลงาน ที่เลือกเก็บไว้ควรเป็นผลงานที่สามารถจัดเก็บได้ เช่น แบบบันทึกผลการทดลอง เป็นต้น

3. **ขั้นคัดเลือกผลงาน** นักเรียนคัดเลือกผลงานจากแฟ้มสะสมงานเพื่อเก็บสะสมใน แฟ้มสะสมงานดีเด่น หลังจากจัดเก็บผลงานมาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ (มีงานอยู่ 3 ชิ้น) โดย คัดเลือกในช่วงโมงสุดท้ายของแต่ละสัปดาห์ ผลงานที่คัดเลือกจะต้องเป็นผลงานที่แสดงถึง ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ในแต่ละครั้ง โดยยึด วัตถุประสงค์การเรียนในการคัดเลือกผลงาน และความสมบูรณ์ของเนื้อหา

4. **ขั้นสะท้อนความรู้สึกต่อผลงาน** เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึก ต่อผลงานที่คัดเลือก ด้วยการเขียนในแบบสะท้อนความรู้สึกต่อผลงานที่คัดเลือกเป็นรายบุคคล โดยขั้นตอนนี้จะทำในช่วงโมงสุดท้ายของแต่ละสัปดาห์ ต่อเนื่องจากการคัดเลือกผลงานโดย นักเรียนจะได้คิดย้อนกลับถึงกระบวนการทำงานหรือการเรียนของตนเอง ด้วยการเขียนแสดง ความรู้สึกต่อผลงานที่คัดเลือกในแบบสะท้อนความรู้สึกต่อผลงาน

5. **ขั้นประเมินตนเอง** ครูจัดให้นักเรียนได้ประเมินตนเองจากผลงานที่ทำ โดยการ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น ในแบบประเมินตนเองที่ครูแจกให้ แล้ว ออกไปนำเสนอผลงานที่ตัดสินจากเกณฑ์การประเมินตนเองแล้ว หน้าชั้นเรียนเป็นรายบุคคล

จากเหตุผลดังกล่าวมาเป็นลำดับข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการ ประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา- ปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในด้าน กล้าแสดงออก และ ด้านเป็นตัวของตัวเอง

สมมติฐานการวิจัย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2539) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบบมีส่วนร่วมในวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการใช้รูปแบบการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานสามารถนำมาใช้ในการประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในเอกสารการเรียนรู้ที่กำหนดใน ป.02 ได้ และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนภาคปฏิบัติเรื่องการเขียนของการสอบปลายภาคและปลายปีได้
2. ผลต่อผู้สอน ผู้สอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น สอนเน้นกระบวนการจัดการ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในรายจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ในการประเมิน การเลือกชิ้นงาน การวางแผนการแสดงผลงาน
3. ผลต่อผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะในการคิดสูงขึ้น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เช่น การถามครู เพื่อนนักเรียน หรือการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารมากขึ้น มีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น

เบนสัน (Benson, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แฟ้มสะสมงานในชั้นเรียนเกรด 1 : อีกทางเลือกหนึ่งของการตรวจสอบการวัดผล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถประเมินตนเอง ได้คล่องแคล่วขึ้น สามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนของตน มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นักเรียนภูมิใจในผลงานของตน โดยยอมรับว่าทั้งหมดเป็นผลมาจากคุณค่าของการประเมินตนเอง โดยใช้แฟ้มสะสมงาน

ฮิลเลอร์ (Hillier, 1993) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้แฟ้มสะสมงานต่อการประเมินตนเองในการพัฒนาการอ่าน และใช้ผลของการประชุมตกลงกันโดยใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียน เกรด 2 ที่มีต่อการพัฒนาการอ่าน ในการศึกษาการประเมินตนเองของนักเรียน ทำการรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นธรรมชาติของนักเรียน 2 ห้องเรียน แต่ละห้องมีจำนวนนักเรียน 32 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุม การเก็บรวบรวมผลงานตลอดปี ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการของการใช้แฟ้มสะสมงาน

มีผลต่อความสามารถใจการประเมินตนเองของนักเรียน การใช้แฟ้มสะสมงานทำให้มีผลทางบวกกับการรับรู้ของนักเรียนในฐานะของนักเขียน นักอ่าน ซึ่งการประเมินตนเองของนักเรียนจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น และจุดบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สนับสนุนว่า การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ดังเช่น การได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกับผู้สอน การมีโอกาสได้ปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องจากการประเมิน การประเมินตนเองของนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนทราบถึงจุดเด่น และจุดบกพร่องของตนเองได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานที่เกิดจากการประเมินตนเอง และสิ่งสำคัญที่นักเรียนได้รับจากการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานคือ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นโดยยอมรับว่าเป็นผลมาจากการประเมินตนเอง ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานครั้งนี้ว่า

ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ใช้เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หน่วยที่ 6 พลังงานและสารเคมี หน่วยย่อยที่ 1 ความร้อนและสสาร หน่วยย่อยที่ 2 แสง และหน่วยย่อยที่ 5 สารเคมี
3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน 2 ด้าน คือ ด้านกล้าแสดงออก และด้านเป็นตัวของตัวเอง
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 8 สัปดาห์
5. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย
 - 5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
 - 5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตัวอย่างประชากรทุกคน มีความสามารถพื้นฐานในการอ่านและเขียนเพียงพอที่จะปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการดำเนินงานในการวิจัยนี้ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แฟ้มสะสมงาน หมายถึง ตัวอย่างงานที่ผู้เรียนเลือก แล้วรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบซึ่งแสดงถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในแต่ละครั้งที่เรียน

การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีโอกาสได้ประเมินตนเองจากผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผ่านการคิดอย่างไตร่ตรอง โดยใช้เกณฑ์การประเมินตนเองที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้น การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนกำหนดจุดประสงค์ 2) ขั้นตอนรวบรวมผลงาน 3) ขั้นตอนคัดเลือกผลงาน 4) ขั้นตอนสะท้อนความรู้สึกต่อผลงาน 5) ขั้นตอนประเมินตนเอง

ขั้นกำหนดจุดประสงค์ หมายถึง ขั้นตอนการแจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการสอน วิธีการดำเนินการสอน กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ การสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับครูเพื่อให้สำหรับประเมินตนเองในการทำงานแต่ละชิ้น และวิธีการวัดผลประเมินผล

ขั้นรวบรวมผลงาน หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนเก็บรวบรวมผลงานทั้งหมดที่ได้ปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนครั้งหนึ่ง ๆ ผลงานที่เก็บรวบรวมนี้เป็นผลงานที่สามารถเก็บสะสมได้ เช่น แบบบันทึกผลการทดลอง แบบฝึกหัดประจำบทเรียน เป็นต้น

ขั้นคัดเลือกผลงาน หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนคัดเลือกผลงานที่ทำมาทั้งหมดตลอดสัปดาห์ โดยจะคัดเลือกในช่วงสุดท้ายของการเรียนในแต่ละสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชิ้น ผลงานที่เลือกมานั้นต้องครอบคลุม เนื้อหา วัตถุประสงค์ ของการเรียนการสอนในแผนการสอนนั้น ๆ

ขั้นสะท้อนความรู้สึกต่อผลงาน หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนคิดย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการประเมินตนเองอย่างไม่เป็นทางการ โดยการเขียนสะท้อนความคิดออกมาในแบบสะท้อนความรู้สึกต่อผลงานที่ครูแจกให้

ขั้นประเมินตนเอง หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนตัดสินผลงานของตนเองที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้นในแต่ละชั่วโมงของการเรียนการสอน

การสอนที่สอดแทรกการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การสอดแทรก การประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ซึ่งมี ขั้นตอนดังนี้คือ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ชี้นสอน 3) ชี้นสรุปและประเมินผลงานกลุ่ม 4) ชี้นประเมินตนเอง

ชี้นำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ขั้นตอนที่ครูเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียน โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสนทนา การทนายปัญหา แล้วสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับนักเรียน

ชี้นสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ

ชี้นสรุปและประเมินผลงานกลุ่ม หมายถึง ขั้นตอนการสรุปเนื้อหาและ ความคิดรวบยอดที่ได้รับจากเนื้อหาในชั่วโมงเรียน โดยครูเลือกใช้กิจกรรมการสรุปในลักษณะ ต่าง ๆ ได้แก่ ให้นักเรียนคัดเลือกผลงาน ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นต่อผลงานที่คัดเลือก

ชี้นประเมินตนเอง หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนตัดสินผลงานของตนเองที่ได้ จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้นใน ชี้นกำหนดจุดประสงค์ของแต่ละชั่วโมงของการเรียนการสอน

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงพฤติกรรม กล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทำแบบวัด และคะแนนจากแบบสังเกตรวมกัน

พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกใน 6 พฤติกรรม ได้แก่ ตอบคำถามครูด้วยความมั่นใจ กล้าซักถามในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ กล้าพูด บรรยาย อธิบาย เสนอผลงานหน้าชั้นเรียน กล้าพูดแสดงความคิดเห็น สบตาครูและบุคคล ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม และกล้ายอมรับผิด

พฤติกรรมเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การแสดงออกถึงการพึ่งพาตนเองทั้ง ด้านความคิดและการกระทำโดยไม่ต้องมีคนคอยช่วยเหลือ มี 4 พฤติกรรม ได้แก่ สร้างผลงาน ด้วยตัวเอง แก้ไขปรับปรุงผลงานด้วยตัวเอง พอใจในผลงานที่ตนทำ และไม่วิตกกังวลจนเกินไป

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนการสอบใน กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับผลการเรียน 1 ภาคเรียนที่ 1 ของ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2541 และกำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนพิพัฒนราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

นักเรียนกลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่เรียนตาม แผนการสอนที่สอดคล้องกับการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอนตามแผนการสอนปกติ

นักเรียนกลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่เรียนตาม แผนการสอนปกติที่ยึดตามแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ แฟ้มสะสมงาน การพัฒนาความเชื่อมั่น- ในตนเอง จากหนังสือ เอกสาร ตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. คัดเลือกตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับ ผลการเรียน 1 ในกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในภาคเรียนที่ 1 ของ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน คือนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 30 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนพิพัฒนราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วจับฉลากแบ่งตัวอย่างประชากรเป็นกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม
3. สร้างแผนการสอน แบ่งเป็น แผนการสอนสำหรับกลุ่มทดลองจำนวน 18 แผน และแผนการสอนสำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 18 แผน
 - 3.1 แผนการสอนสำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 18 แผน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 3.1.1 ศึกษาคู่มือครูกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกรม วิชาการ ในหน่วยพลังงานและสารเคมี หน่วยย่อยที่ 1 ความร้อนและสสาร หน่วยย่อยที่ 2 แสง และหน่วยย่อยที่ 5 พลังงานและสารเคมี
 - 3.1.2 ศึกษาเอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

3.1.3 สร้างแผนการสอนกลุ่มทดลองจำนวน 18 แผน ซึ่งเป็นแผนการสอนที่สอดแทรกการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ โดยมีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ชี้นำสอน ชี้นำสรุปและประเมินผลงานกลุ่ม และชี้นำประเมินตนเอง

3.2 แผนการสอนสำหรับกลุ่มควบคุมจำนวน 18 แผน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาคู่มือครูกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกรมวิชาการ ในหน่วยพลังงานและสารเคมี หน่วยย่อยที่ 1 ความร้อนและสสาร หน่วยย่อยที่ 2 แสง และหน่วยย่อยที่ 5 พลังงานและสารเคมี

3.2.2 ศึกษาเอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 สร้างแผนการสอนกลุ่มควบคุมจำนวน 18 แผน ซึ่งเป็นแผนการสอนที่ยึดตามแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ชี้นำสอน และชี้นำสรุปและประเมินผล

3.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นจำนวน 36 แผน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 นำแผนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนหนองกุงวิทยาคม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่ประชากรแต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรจำนวน 2 แผน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อพิจารณาการใช้เวลาในการสอน และความเหมาะสมของแผนการสอนทั้งหมด จากนั้นนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรที่แท้จริงต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1 สร้างแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยครอบคลุมพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองจำนวน ลักษณะของแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก โดยกำหนดให้น้ำหนักคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ตามแนวคิดในแบบวัดบุคลิกภาพของ ปีเตอร์ ลัวสเตอร์ (Peter Lauster) ซึ่งแปลโดย วุฒิพล สกลเกียรติ (2526) งานวิจัยของ

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2516) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด ตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.1.2 นำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของโรงเรียนหนองกุงวิทยาคม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร เพื่อดูลักษณะของการใช้ภาษา ความชัดเจนของคำถามและตัวเลือก รวมทั้งการใช้เวลาในการทดสอบ แล้วนำแบบทดสอบ มาตรวจให้คะแนนตามวิธีการให้คะแนน จากนั้นนำคะแนนมาจัดเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด แล้วนำเพียง 25 เปอร์เซนต์ ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด มาวิเคราะห์ค่าอำนาจการจำแนกเป็นรายข้อตามวิธีการของการแจกแจงแบบที (t-distribution) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าที่มากกว่าหรือเท่ากับ 1.75 ซึ่งถือว่าข้อสอบนั้นสามารถจำแนกคนเป็นสองกลุ่มได้ (Edward, 1957 อ้างถึงใน ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2528)

4.1.3 นำแบบวัดที่ได้หามาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยให้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาช ก่อนนำไปใช้ทดสอบกับตัวอย่างประชากรที่แท้จริง (ประคอง กรวรรณสุด, 2538) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

4.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ด้าน คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก และพฤติกรรมเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง และศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง โดยจัดทำเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

4.2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองตามระบบการให้สัญลักษณ์ (Sign System) และสร้างคู่มือแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ในพฤติกรรมกล้าแสดงออก และพฤติกรรมเป็นตัวของตัวเอง ตามแนวคิดในแบบวัดบุคลิกภาพของ ปีเตอร์ ลัวสเตอร์ (Peter Lauster) ซึ่งแปลโดย วุฒิพล สกลเกียรติ (2526) งานวิจัยของ ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2516) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจพิจารณาความครอบคลุมกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด ตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผ่านการตรวจพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มาหาค่าความเที่ยง โดยผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัยที่มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา และมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 1 คน เพื่อเป็นผู้ช่วยในการหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมกันทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรมในแต่ละข้อในแบบสังเกตให้เข้าใจตรงกัน แล้วนำไปสังเกตพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของโรงเรียนสุเหร่าลำแวก เขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วบันทึกผลการสังเกตในแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นอิสระจากกัน ไม่มีการปรึกษาหรือพูดคุยกันในระหว่างการสังเกต

4.2.5 นำผลที่ได้จากการบันทึกการสังเกตมาหาค่าความเที่ยงของการสังเกตด้วยการทดสอบค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์ของสก็อต (Scott's Coefficient) (เว็ดคักด์ โฆวาสินธุ์, 2522) ได้ค่าความเที่ยงของการสังเกตเท่ากับ .93

5. การดำเนินการทดลองสอน

5.1 นำแผนการสอนที่สอดคล้องหลักการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ไปใช้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 18 แผน ตามตารางการทดลองสอนเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ (60 นาที)

5.2 นำแผนการสอนปกติที่ยึดตามแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 18 แผน ไปใช้กับกลุ่มควบคุม จำนวน 18 แผน ตามตารางการทดลองสอน เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ (60 นาที)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของตัวอย่างประชากรก่อนการทดลอง คนละ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ นำคะแนนจากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย จากนั้นให้ตัวอย่างประชากรทำแบบวัดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง นำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองและคะแนนจากแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองมารวมกัน (Pre-test)

6.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของตัวอย่าง ประชากรหลังการทดลอง จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ นำคะแนน จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย จากนั้นให้ตัวอย่างประชากร ทำแบบวัดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองหลังการทดลอง นำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองและคะแนนจากแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองมารวมกัน (Post-test)

7. การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความเชื่อมั่น ในตนเอง หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการนำการพัฒนาเพิ่มสะสมงานมาใช้ในกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
2. นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้เพิ่มสะสมงานในกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนา ความเชื่อมั่นในตนเอง